

MODELS FOR GENERATING ACCOUNTING INFORMATION REGARDING EXPENSES AND REVENUE FROM FINANCIAL OPERATIONS OF ENTERPRISES

Diana Dimitrova Petrova

University of National and World Economy - Sofia, Bulgaria, petrova.dd@abv.bg
ORCID ID: 0009-0001-3482-7159

Abstract: The magnitude and dynamics of the financial expenses and revenue of enterprises directly affect the financial results reported for specific periods, as well as numerous financial ratios used to analyze and evaluate their activities. Accounting data regarding expenses and revenue arising from financial operations play a pivotal role in calculating various business analysis indicators that are crucial both for internal management decision-making regarding activities and for enabling external users of financial reports to make informed economic decisions. The successful practical execution of such analyses requires the rational organization of accounting information support through the application of effective models for generating accounting information regarding the enterprise's various types of financial expenses and revenue.

In the context of the modern economic reality, enterprises in Bulgaria are entitled to establish and implement their own specific systems for the accounting of expenses and revenue from financial operations, while complying with the mandatory rules of the prevailing accounting regulations, specific characteristics of their activities, and concrete needs for accounting information to ensure effective management.

The primary objective of the article is to justify the importance of accounting information regarding expenses and revenue arising from financial operations conducted by enterprises, and to present scientifically grounded and practically applicable models for their accounting treatment. To achieve this objective, four key tasks are addressed:

- examining the organizational and methodological aspects of generating accounting information on expenses resulting from the financial operations of enterprises;
- presenting suitable models for the accounting treatment of various types of financial expenses;
- investigating the organizational and methodological issues involved in accounting for revenue from financial operations;
- proposing specific models for generating accounting information regarding the various types of financial revenues arising within enterprises.

In methodological terms, the objective and tasks of the study are achieved on the basis of the application of accounting-specific approaches – a system of accounts and double entry on them, which are elements of the accounting method.

The article pays special attention to issues regarding the accounting treatment of expenses and revenues arising from foreign currency transactions. This focus stems from the fact that these matters are currently highly topical and significant for Bulgarian enterprises, given that the euro became the country's official currency at the beginning of 2026, resulting in new requirements for the accounting of foreign currency transactions.

Keywords: financial operations, expenses, revenue, accounting information.

МОДЕЛИ ЗА СЪЗДАВАНЕ НА СЧЕТОВОДНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА РАЗХОДИТЕ И ПРИХОДИТЕ ОТ ФИНАНСОВИ ОПЕРАЦИИ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА

Диана Димитрова Петрова

Университет за национално и световно стопанство - София, България petrova.dd@abv.bg
ORCID ID: 0009-0001-3482-7159

Резюме: Стойностите и динамиката на финансовите разходи и приходи на предприятията пряко влияят върху отчитаните от тях финансови резултати през съответните отчетни периоди и върху множество финансови коефициенти за анализиране и оценяване на дейностите им. Счетоводната информация за разходите и приходите, произтичащи от финансови операции на предприятието, играе ключова роля при изчисляването на редица показатели за бизнес анализи, които са от изключителна важност както за вътрешнофирмени управленски цели в процесите на вземане на решения за дейността, така също и за вземането на информирани икономически решения от външните потребители на информация от финансовите отчети. Успешното практическо осъществяване на такива анализи изисква рационално организиране на счетоводно-информационната осигуреност посредством прилагане на ефективни

модели за създаване на счетоводна информация за различните видове финансови разходи и приходи на предприятието.

В условията на съвременната икономическа реалност предприятията в България имат право да изграждат и прилагат своя специфична организация за счетоводно отчитане на разходите и приходите от финансови операции като се съобразяват със задължителните изисквания, регламентирани от действащата нормативна уредба на счетоводството, с характерните особености на извършваните дейности и конкретните нужди от счетоводна информация за тяхното ефективно управление.

Главна цел на автора на статията е аргументиране на значимостта на счетоводната информация за разходите и приходите, възникващи в резултат на извършваните от предприятията финансови операции и представяне на научнообосновани и приложими в практиката модели за тяхното счетоводно отчитане. За реализиране на посочената цел се поставят за изпълнение четири важни задачи:

- разглеждане на организационните и методически аспекти на осигуряването на счетоводна информация за разходите, произтичащи от финансови операции на предприятията;
- представяне на подходящи модели за счетоводно отчитане на различните видове разходи с финансов характер;
- изследване на организационните и методически проблеми при отчитането на приходите от финансови операции;
- предлагане на конкретни модели за създаване на счетоводна информация за отделните видове финансови приходи, възникващи в предприятията.

В методическо отношение, целта и задачите на изследването се постигат на основата на прилагане на специфичните за счетоводството способи – система на счетоводни сметки и двойно записване по тях, представляващи елементи на счетоводния метод.

Специално внимание в статията се обръща на проблемите във връзка със счетоводното отразяване на разходите и приходите, възникващи при извършване на операции в чуждестранна валута. Изхожда се от обстоятелството, че това са особено актуални и значими въпроси за предприятията в България към настоящия момент поради факта, че от началото на 2026 г. официалната валута за страната е еврото, което доведе до нови изисквания при счетоводното отразяване на валутните операции.

Ключови думи: финансови операции, разходи, приходи, счетоводна информация.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Стойностите и динамиката на финансовите разходи и приходи на предприятията пряко влияят върху отчитаните от тях финансови резултати през съответните отчетни периоди и върху множество финансови коефициенти за анализиране и оценяване на дейностите им. Счетоводната информация за разходите и приходите, произтичащи от финансови операции на предприятието, играе ключова роля при изчисляването на редица показатели за бизнес анализи, които са от изключителна важност както за вътрешнофирмени управленски цели в процесите на вземане на решения за дейността, така също и за вземането на информирани икономически решения от външните потребители на информация от финансовите отчети. Успешното практическо осъществяване на такива анализи изисква рационално организиране на счетоводно-информационната осигуреност посредством прилагане на ефективни модели за създаване на счетоводна информация за различните видове финансови разходи и приходи на предприятието.

В условията на съвременната икономическа реалност предприятията в България имат право да изграждат и прилагат своя специфична организация за счетоводно отчитане на разходите и приходите от финансови операции като се съобразяват със задължителните изисквания, регламентирани от действащата нормативна уредба на счетоводството, с характерните особености на извършваните дейности и конкретните нужди от счетоводна информация за тяхното ефективно управление.

2. ЦЕЛ, ЗАДАЧИ И МЕТОДИ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Главна цел на автора на статията е аргументиране на значимостта на счетоводната информация за разходите и приходите, възникващи в резултат на извършваните от предприятията финансови операции и представяне на научнообосновани и приложими в практиката модели за тяхното счетоводно отчитане. За реализиране на посочената цел се поставят за изпълнение четири важни задачи:

- разглеждане на организационните и методически аспекти на осигуряването на счетоводна информация за разходите, произтичащи от финансови операции на предприятията;
- представяне на подходящи модели за счетоводно отчитане на различните видове разходи с финансов характер;
- изследване на организационните и методически проблеми при отчитането на приходите от финансови операции;
- предлагане на конкретни модели за създаване на счетоводна информация за отделните видове финансови приходи, възникващи в предприятията.

В методическо отношение, целта и задачите на изследването се постигат на основата на прилагане на специфичните за счетоводството способи – система на счетоводни сметки и двойно записване по тях, представляващи елементи на счетоводния метод.

Специално внимание в статията се обръща на проблемите във връзка със счетоводното отразяване на разходите и приходите, възникващи при извършване на операции в чуждестранна валута. Изхожда се от обстоятелството, че това са особено актуални и значими въпроси за предприятията в България към настоящия момент поради факта, че от началото на 2026 г. официалната валута за страната е еврото, което доведе до нови изисквания при счетоводното отразяване на валутните операции.

3. МОДЕЛИ ЗА СЪЗДАВАНЕ НА СЧЕТОВОДНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА РАЗЛИЧНИТЕ ВИДОВЕ РАЗХОДИ, ПРОИЗТИЧАЩИ ОТ ФИНАНСОВИ ОПЕРАЦИИ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА

Организацията на процесите на създаване на счетоводна информация за разходите на предприятията в България трябва да съответства на принципите за признаване и представяне на позициите в съставяните финансови отчети, определени в Закона за счетоводството и поставени в основата на прилаганите счетоводни стандарти. Съществено значение при отразяването на разходите има спазването на принципа за текущо начисляване. Той изисква отразяване на разходите в момента, когато са налице условията за признаването им, независимо от времето на паричните плащания. По този начин разходите се начисляват текущо в периода, в който се извършват.

Финансовите разходи произтичат от извършването от предприятията финансови операции. Такива са „операциите по осигуряването и ползването на финансови ресурси“ (Начева, 2012, с.175). За счетоводното им отчитане е необходимо да се използват синтетични сметки от група Финансови разходи, в това число: Разходи за лихви; Разходи от операции с финансови активи; Разходи от операции в чуждестранна валута; Разходи от последващо оценяване на финансови активи; Други разходи от финансови операции.

Съобразно информационното им предназначение и структурата им, тези сметки се определят като операционни. Тяхното дебитиране през текущия отчетен период е със сумите на възникващите в предприятията финансови разходи. Кредитирането им е с цел приключване в края на отчетния период, при което следва да бъде дебитирана сметка Печалба и загуба за текущия период. Така счетоводните сметки за финансовите разходи остават без салда. Чрез този начин на приключване отразените по тях суми на различните видове финансови разходи водят до намаление на финансовите резултати на предприятията за текущите отчетни периоди. Създадената счетоводна информация за отделните видове финансови разходи чрез сметките от група Финансови разходи е нужна за съставянето на отчетите за приходи и разходи на предприятията.

По сметка Разходи за лихви се отразяват сумите на начислените или платени лихви за текущия отчетен период, които са за сметка на предприятието и произтичат от получени заеми или други негови задължения. При начисляване на лихвите се извършва дебитиране на сметка Разходи за лихви срещу кредитиране на сметката Задължения за лихви. Изплащането на тези задължения се отчита като се дебитира сметка Задължения за лихви и се кредитира съответна сметка за парични средства според конкретния начин на плащане.

В дебитната страна на сметката Разходи от операции с финансови активи намира счетоводно отражение отрицателната разлика при продажба на такива активи, която възниква, ако тяхната балансова стойност превишава стойността, по която са продадени. При отчитането на такива продажби се дебитира сметка от група Парични средства – с продажната стойност на финансовите активи, дебитира се също сметка Разходи от операции с финансови активи – с отрицателната разлика, и се извършва кредитиране на сметката, отразяваща продадените финансови активи с тяхната балансова стойност – например сметки от групи Краткосрочни финансови активи; Дългосрочни финансови активи и др.

Сметка Разходи от операции в чуждестранна валута е предназначена за отчитане на отрицателни разлики, породени от промените във валутните курсове при осъществяване на транзакции във валута и при преоценки на активни и пасивни валутни позиции към датите на изготвянето на финансовите отчети на предприятията. Като официална валута на Република България от 01.01.2026 г. беше въведено еврото. При счетоводното отчитане на операциите в чуждестранна валута предприятията в България следва да спазват изискванията на Национален счетоводен стандарт 21 Ефекти от промените във валутните курсове и съответно на Международен счетоводен стандарт 21 Ефекти от промените в обменните курсове. „Подходите и правилата за счетоводно представяне на ефектите от флукуацията на обменните курсове в тези стандарти са в значителна степен унифицирани“ (Petrova, 2023, с.95). „Отличителна черта на валутната сделка е, че разплащането се извършва в чуждестранна валута“ (Choi, Meek, 2014, с. 176). Основните проблеми при отчитането на сделките в чуждестранна валута „произтичат от непрекъснатата динамика на обменните курсове и възникващите в резултат на това валутни курсови разлики“ (Петрова, 2006, с.37). Сред най-големите предизвикателства „пред съвременните предприятия, развиващи глобална дейност, са обменните курсове между различните валути и техните непрестанни изменения“

(Petrova, 2026, с.683). Провеждането на международните операции на предприятието „зависи от два фактора: неговите цели и средствата за постигането им“ (Daniels, Radebaugh, Sullivan, Click, 2022, p.51). Курсова разлика е „разликата, възникнала в резултат от докладването на даден брой единици от чуждестранната валута в презентационната валута при различни обменни курсове“ (Chaudhry, A., Coetsee, D., Bakker, E., Yeung, P., McIlwaine, S., Fuller, G., Rands, E., Merwe, M., Varughese, S., Balasubramanian, T., 2016, с. 594). Курсови разлики могат да възникват например при „уреждане на валутни разчети с транспортни организации, със застрахователи, с клиенти и доставчици и др.“ (Панчева, 2022, с.101). Съгласно изискванията на горепосочените счетоводни стандарти, възникването на разходи по операции в чуждестранна валута е свързано с извършване на разплащания по валутни сделки, по-конкретно, когато предприятието получава сума по съществуващо вземане в чуждестранна валута, както и при плащане на сумата на валутно задължение. „Практическата необходимост от ежедневно записване на операциите означава, че операцията в чуждестранна валута се превалутира по валутния курс, валиден към момента на нейното признаване и отчитане“ (Nobes, Parker, 2016, с. 447). Когато предприятието получава сума по валутно вземане от клиент от чужбина трябва да бъдат съпоставени следните две суми в евро: равностойността в евро на получените парични средства във валута, пресметната по централен курс на Българската народна банка /БНБ/ за съответния ден и равностойността на вземането в евро, изчислена по отчетния му валутен курс. Отчетен е курса на първоначалното счетоводно завеждане на вземането, или в случай, че е било преоценено – валутният курс, приложен при последното му преоценяване. Отрицателни курсови разлики възникват, ако отчетният курс на вземането е по-висок от валутния курс, който се прилага за оценка на получените парични средства във валута. За счетоводното отразяване на такива разплащания се дебитира валутната разплащателна сметка на предприятието със стойността на валутата в евро по фиксинга на БНБ за деня, дебитира се сметка Разходи от операции в чуждестранна валута – с отрицателната курсова разлика, а се кредитира сметка Клиенти – със сумата на вземането от клиента в евро по отчетен курс. При плащане на валутно задължение се налага да се направи съпоставяне на равностойността му в евро по отчетен курс и равностойността в евро на изплатената валута, формирана по фиксинга на БНБ в съответния ден. Ако отчетният курс на задължението е по-нисък от валутния курс, по който се оценява изразходваната за погасяването му валута, трябва да се отчетат разходи по операции в чуждестранна валута. Съставя се счетоводна статия като се дебитира сметката, отразяваща съответното задължение със сумата в евро по отчетен курс, дебитира се сметка Разходи от операции в чуждестранна валута – с курсовата разлика, и се кредитира валутната разплащателна сметка – със сумата в евро по фиксинг на БНБ за датата на разплащането.

В края на отчетния период паричните позиции във валута трябва да бъдат преизчислени по заключителен курс. Като парични позиции се третира „парични наличности, както и активи и пасиви, които предстои да бъдат получени или заплатени в определена или определима сума пари“ (Chaudhry, A., Coetsee, D., Bakker, E., Yeung, P., McIlwaine, S., Fuller, G., Rands, E., Merwe, M., Varughese, S., Balasubramanian, T., 2016, с. 595). При преоценки на паричните средства и вземанията в чуждестранна валута към датите на съставянето на финансовите отчети на предприятията отрицателни курсови разлики възникват в случаите, когато техният отчетен курс е по-висок от заключителния курс, тъй като при това положение равностойността в евро на преоценяваните валутни активи се намалява. За отчитане на такива преоценки следва да бъде дебитирана сметка Разходи от операции в чуждестранна валута и да бъдат кредитирани съответни сметки от група Парични средства и група Клиенти. При преоценки на задължения в чуждестранна валута разходи от валутни разлики трябва да се отчетат, ако заключителният курс превишава техният отчетен курс, защото това ще доведе до увеличаване на равностойността на задълженията в евро. Отразяването на тези преоценки се извършва като се дебитира сметка Разходи от операции в чуждестранна валута и се кредитират сметките за съответните валутни задължения – например от група Доставчици и свързани с тях сметки, група Разни дебитори и кредитори, група Получени заеми и др.

Сметката Разходи от последващо оценяване на финансови активи следва да бъде дебитирана със сумата на отрицателните разлики, възникнали при последваща оценка на финансови активи, при което трябва да се кредитират сметките за съответните преоценявани финансови активи.

По дебита на сметка Други разходи от финансови операции се отразяват таксите, комисионите и други подобни суми, платени от предприятието по финансови операции, като едновременно с това е необходимо да се кредитират сметки от група Парични средства.

4. МОДЕЛИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА СЧЕТОВОДНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА РАЗЛИЧНИТЕ ВИДОВЕ ПРИХОДИ, ВЪЗНИКВАЩИ В РЕЗУЛТАТ НА ИЗВЪРШВАНИТЕ ОТ ПРЕДПРИЯТИЯТА ФИНАНСОВИ ОПЕРАЦИИ

Чрез приходите си предприятията възстановяват изразходваните за осъществяване на дейността си ресурси. По своята същност приходите представляват нарастване на икономическата изгода за

предприятието в резултат на извършваната от него дейност. Приходите на предприятията са „важен обект на счетоводно отчитане и на финансово-стопански анализ“ (Иванова, 2021, с.72).

Финансови приходи в предприятията възникват като резултат от осъществяваните от тях операции с финансов характер. За осигуряване на счетоводна информация за тези приходи е необходимо да се използват операционните, синтетични счетоводни сметки в състава на групата Финансови приходи, в това число: Приходи от лихви; Приходи от дивиденди; Приходи от операции с финансови активи; Приходи от операции в чуждестранна валута; Приходи от последващо оценяване на финансови активи; Други приходи от финансови операции. По кредита им се отразяват сумите на възникващите и признаваните през текущите отчетни периоди в предприятията приходи от финансови операции. Дебитирането на същите сметки е за да се приключат в края на отчетните периоди и да останат без салда, като същевременно се кредитира сметка Печалба и загуба за текущия период. Чрез приключването на сметките за финансовите приходи по този начин „се коригира финансовият резултат на предприятията в насока на увеличаване“ (Душанов, Димитров, 2016, с.610). Осигурената счетоводна информация чрез сметките от група Финансови приходи се използва при изготвянето на отчетите за приходи и разходи на предприятията.

В кредитната страна на сметката Приходи от лихви намират счетоводно отражение начислени в полза на предприятията или получени лихви през текущите периоди - например по предоставените от тях заеми, за паричните им средства в банките и др. За отчитане на получените от предприятието лихви се дебитират сметки от група Парични средства и се кредитира сметка Приходи от лихви. Когато има разлика между моментите на начисляване и получаване на лихвите, в отчетния процес се използва активната сметка Вземания по лихви. Сумата на начислените лихви представлява, от една страна, вземане за предприятието, което се отразява по дебита на сметка Вземания по лихви, и, от друга страна, признат финансов приход за периода, който се записва по кредита на сметката Приходи от лихви. Когато се получи сумата на лихвите се дебитира съответната сметка, отразяваща паричните средства срещу кредитиране на сметка Вземания по лихви, за да се отчете по нея намаление, т.е. закриване на вземането по лихви.

Сметката Приходи от дивиденди служи за отчитане на начислени в полза на предприятие и на получени от него дивиденди от съучастията му в други предприятия. Сумата на получените дивиденди се записва по дебита на сметки от група Парични средства и по кредита на сметка Приходи от дивиденди. Когато се начисляват полагащи се на предприятието, но все още неполучени дивиденди, се отразява увеличение на вземанията от съучастия – по дебита на активната сметка Вземания по дивиденди, и увеличение на финансовите приходи – по кредита на сметката Приходи от дивиденди. За отчитане постъпването на сумите на дивидентите следва да бъде дебитирана съответна сметка от група Парични средства и кредитирана сметка Вземания по дивиденди.

Като приход от опериране с финансови активи се отразяват положителни разлики при продажбите им, възникващи, ако стойността, по която се извършва продажбата превишава тяхната балансова стойност. При отчитането на такива продажби, по дебита на сметка от група Парични средства е необходимо да се запише получената сума от продажбата на активите, същите следва да се отпишат от сметката, по която се водят до момента, като за целта тя се кредитира с балансовата им стойност, а възникналата положителна разлика от продажбата трябва се отрази по кредита на сметката Приходи от операции с финансови активи.

Като приходи от трансакции в чуждестранна валута счетоводно се третираат положителните курсови разлики, възникващи поради флукутацията на валутните курсове при реализиране на операции в чужди валути и при преоценки на активни и пасивни валутни позиции към датите на съставянето на финансовите отчети на предприятията. Приходи по операции в чужда валута биха могли да възникват при инкасиране на сума по валутно вземане от чуждестранен клиент и при заплащане на сума за уреждане на задължение във валута. При превеждане на валута от клиент от чужбина, по валутната разплащателна сметка се записва равностойността на постъпилата валута в евро, определена по централен курс за датата на получаването ѝ. Сметката, отразяваща вземането от чуждестранния клиент, се кредитира за намаление с равностойността на вземането в евро, определена по неговия отчетен курс. Появилата се положителна курсова разлика намира счетоводен израз по кредита на сметка Приходи от операции в чуждестранна валута. Такава разлика възниква, когато получената валута се оценява по по-висок валутен курс в сравнение с курса, по който счетоводно се води вземането. Когато се урежда валутно задължение, приход от курсови разлики следва да се отрази, ако равностойността на това задължение в евро по отчетния му курс превишава равностойността в евро на изразходваната за плащането му валута, определена по фиксинга на БНБ за датата на разплащане. Дебитира се сметката, отразяваща задължението - със стойността в евро, определена по отчетния му курс, и се кредитират следните сметки: разплащателната сметка в чуждестранна валута - със стойността на валутата в евро по централния курс за деня на плащането и сметка Приходи от операции в чуждестранна валута – с разликата между двете стойности.

При преоценките на паричните средства и вземанията, деноминирани в чуждестранни валути, положителни курсови разлики се отразяват, когато техният отчетен курс е по-нисък от заключителния курс, по който се извършва преоценяването. Тези преоценки се отразяват чрез дебитиране на сметки от група Парични средства и група Клиенти, срещу кредитиране на сметката Приходи от операции в чуждестранна валута. При извършване на преценка на задължения в чуждестранна валута приходи от валутни разлики възникват, ако техният отчетен курс е по-висок от заключителния курс. В този случай е необходимо да се дебитират сметките за преоценяваните задължения и да се кредитира сметката за приходите от операции в чуждестранни валути.

По сметка Приходи от последващо оценяване на финансови активи намират отражение положителни разлики от преоценки на такива активи, произтичащи от увеличение на тяхната справедлива стойност. Необходимо е сумите на преоценките да се запишат в дебитната страна на счетоводните сметки, отразяващи преоценяваните финансови активи и едновременно с това в кредитната страна на сметка Приходи от последващо оценяване на финансовите активи.

Сметка Други приходи от финансови операции се използва за отчитане на приходи от други финансови операции през текущия период, които не са отчетени по останалите сметки, предназначени за приходи с финансов характер. Такива са например получените от предприятието комисиони и такси, свързани с извършени финансови операции. При получаването на тези суми се дебитират сметки от група Парични средства, а се кредитира сметка Други приходи от финансови операции.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изложеното по-горе дава достатъчни основания да се направи заключението, че създадената счетоводна информация за финансовите разходи и приходи е важна предпоставка за ефективно протичане на процесите на вземането на решения за управлението на дейностите на съвременните предприятия. Все по-нарастващият конкурентен натиск в глобалната среда налага „предприятията все повече да използват силата на информацията като ключово конкурентно предимство“ (Petrova, 2024, с.82). Представените модели за отчитане на различните видове разходи и приходи, произтичащи от извършваните разнообразни финансови операции, дават възможност за осигуряване на ценна и полезна счетоводна информация, потребна както за управленските органи, така и за съответните заинтересовани външни ползватели на финансовите отчети на предприятията.

БИБЛИОГРАФИЯ

- Душанов, И., & Димитров, М. (2016). Курс по счетоводство на предприятието. София, Издателство „Тракия М“, с.610
- Иванова, Р. (2021). Анализ на приходите по данни от финансовите отчети на предприятието. *Knowledge – International Journal*, IKM - Skopje, Vol. 47.1, с.72
- Начева, Р. (2012). Обща теория на счетоводството. София, Издателство „Форком“, с.175
- Панчева, С. (2022). Международни бартерни сделки с материални запаси – счетоводно-данъчни дискусии и решения. *Knowledge – International Journal*, IKM - Skopje, Vol. 53.1, с.101
- Петрова, Д. (2006). Счетоводно отчитане на външнотърговски сделки. София, Издателство „Тракия М“, с.37
- Chaudhry, A., Coetsee, D., Bakker, E., Yeung, P., McIlwaine, S., Fuller, G., Rands, E., Merwe, M., Varughese, S., & Balasubramanian, T. (2016). Международни стандарти за счетоводство и финансова отчетност. Коментари и приложения, Седмо издание на български език, София, Wiley&Vividrise, с. 594-595
- Choi, F., & Meek, G. (2014). *International Accounting*. Pearson Education Limited, Seventh International Edition, p.176
- Daniels, J., Radebaugh, L., Sullivan, D., & Click, R. (2022). *International Business: Environments & Operations*, 17th Edition, Global Edition, Pearson Education Limited, p.51
- Nobes, C., & Parker, R. (2016). *Comparative International Accounting*. Pearson Education Limited, Thirteenth Edition, p.447
- Petrova, D. (2023). Accounting Presentation of the Effects of the Fluctuation of Exchange Rates in International Commercial Business, *Knowledge – International Journal*, IKM - Skopje, Vol. 58.1, p.95
- Petrova, D. (2024). Specificities of the Methods of Analysis of the International Trade Business of the Enterprises and Their Accounting and Information Provision. *Knowledge – International Journal*, IKM – Skopje, Vol. 65.1, p.82
- Petrova, D. (2026). Specific Problems and Approaches in Converting Accounting Information into Different Currencies for Management Purposes in Modern Global Companies, *Knowledge – International Journal*, IKM - Skopje, Vol. 77.6, p.683